

עין משפט
גד מצוה

עה א **מ**י' פ"ח מה'י אסורין ביהא הלכה ג סגמ לארין קנא טוע"ח אה"ע סימן ו סעיף ח:

—◆◆◆—

תוספות ישנים

והאמר ר' שמעון בתולא שלמה שמה וא"מ ומאי פריך אדרבה היא הוסימה [משום] דסד"א בתולה שלמה משמע אלתרין אליז לרבות בוגרת. דהכי משמע לעיל הך סברא דפריך לר"מ האמר [בתולה] מקלת בתולה משמע משמע הא חי אתמיה בתולה שלמה משמע דמח' דלגטרין אליז לרבות בוגרת וגרסה לפש דה"ק והאמר ר"ש בתולה שלמה משמע ואיזי מיימי רק תחת דבר ור"ל בתולה שלמה משמע ובתולה מקלת בתולים דהיינו מלתא דלעיל וא"כ למה לי אליז לרבות בוגרת מיפוק ליה דמילך מנהם דהיינו דהא דלא לא מיימי קרא דבתוליה.

וני"ל דה"ק והאמר רבי שמעון בתולה שלמה משמע ואמאי קאמר ר' שמעון כן הו"ל למיגמר מהכא דלאו שלמה משמע דהא אתמיה אליז לרבות א"כ מקלת בתולים משמע ומי"מ אלתרין אליז לרבות בוגרת דלא נילף בתולה בתולה מהתם דלגריש בתולה מקלת בתולים משמע בתוליה עד שיהי כן בתוליה קיימין דמו דלומר ר"מ לעיל (נט.) וגרסה דרשב"י דהא לא קשה מדי דהכי נמי מלי להקשות אמאי לא קאמר ר"ש כר"מ בדיא ובהא ודאי מליני שפיר למיר טעם דדלמא ר' שמעון ניחא ליה ב' שפיר לומר בתולה שלמה ואלטריך אליז למעט ממשעותיה דקרא משאמר כ"י מאיר דבתולה משמע ואלטריך אליז דלא נילף בתולה מהתם דהתם נמי משמע בתולה מקלת בתולים רק דמפקינן מבתוליה עד דאיכא כל בתולים. ועוד ג' מדקא"ל לר' שמעון למאן טעם להעמיד דבתולה שלמה משמע מלומר מקלת בתולים ועוד איזי רוצה לרבות בתולה מקלת בתולים משמע בתוליה עד שיהי כל בתוליה קיימין דא"כ לא מליני לאסור שלא דכרעה דלא מליני למדרש בתוליה בין בכדרכה בין שלא כדרכה דא"כ לשחוק קרא מיניה ומבתוליה שמעינן לה דנענין לעולם כל בתולים כדפרישית לעיל לר' מאיר וא"כ היינו לריסות לרובש בתוליה כדרכה אין שלא כדרכה לא [דלא] נענין כל בתולים ור' שמעון לא ניחא לדורשה שלא כדרכה מיון דמליני לומר איפכא ולפסול שלא כדרכה:

ס:

והא אמר רבי שמעון בתולא שלימה משמע. תימיה דלעיל פריך למה לי לרבות הבוגרת והא אמר רבי מאיר בתולה אפילו מקלת בתולים ^(א)[משמע] משמע דאי הוה סבר בתולה שלימה לא הוה קשה לן מידי והשתא פריך איפכא ואומר ר"י דהכא פריך הכי והאמר רבי שמעון בתולה שלימה

משמע ולהכי מכשיר התם כהנן גדול בוגרת ואם כן למה לי הכא אליו לרבות בוגרת נילף בתולה בתולה מנהתם ומשני טעמא דדידה נמי מהכא ואם תאמר מאחר דמריצין הכא בוגרת למה לי יו"ד דבתוליה לעיל להכשיר בוגרת נילף מהכא ולאמר ר"י דלריך למכתב התם בתוליה ביו"ד משום דנענין אחר לא אפשר למכתב יתור של ב"מ דבתוליה למדרש מיניה עד שיהו כל בתוליה קיימין למעוטי שלא כדרכה ומוכת עץ כדפרישית לעיל: **הא** אינה יודעת יקיימוה. לא היה נריך למידק הכי אלא הא טף אפי' יודעת יקיימו כו' אלא שרוצה להקשות משניהם דכל אשה יודעת משמע דאינה יודעת קיימו וטף נמי אפילו יודעת קיימו ובאידך קרא דטף אשר לא ידעו משמע הא ידעו או גדולה ואפי' לא ידעה הרוגו: **בראיויה** איבע"ל הכתוב מדבר. ויודעת איש היינו ראויה לדעת איש והא דכתיב אשה דמשמע דוקא גדולה היינו משום דליקשו קראי ומתוך כך מוקמינן דבראויה ליבעל הכתוב מדבר דאי לא כתיב אשה אלא סתם וכל יודעת איש הוה אחינא דהאי קרא נמי בטף איירי ובטף יודעת הרוגו ושאינה יודעת יקיימו אכל גדולה אפילו אין יודעת הרוגו: **סימן** אעבירה הדרוקן. ע"י העבירה בא הדרוקן כדאמרין בצמח מדליקין (שבת דף ג.) והדרוקן לאו היינו יקוון כדאמר יש להדרוקן ירוקת פנים כדאמר **דכל שפניה מוריקות:** ^אקברי

שאינה ראויה ליבעל אמר רב נחמן ^אסימן לעבירה הדרוקן כיוצא בדבר אתה **אומר** ^בוימצאו מיושבי יבש גלעד ארבע מאות נערה בתולה אשר לא ידעו איש למשכב וכו' מנא ידעי אמר רב כהנא ארבע מאות נערה בתולה אשר לא ידעו ^בבעולה וריחה נודף בתולה אין ריחה נודף ונעבריהו לפני ציץ אמר רב כהנא בריה דרב נתן ^אלרצון להם כתיב לרצון ולא לפורענות הכי במדין נמי אמר רב אשי להם כתיב להם לרצון ולא לפורענות ולעובדי כוכבים אפילו לפורענות אמר רבי יעקב בר אידי אמר רבי יהושע בן לוי הלכה כרבי שמעון בן יוחאי אמר ליה רבי זירא לרבי יעקב בר אידי ^אבפירוש שמיע לך או מכללא שמיע לך מאי כללא דאמר ר' יהושע בן לוי עיר אחת היתה בארץ ישראל שקרא עליה ערער ושגר רבי את רבי רומנוס ובדקה ומצא בה בת גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד והכשירה רבי לכהונה אמר ליה בפירוש שמיע לי ^אואי מכללא מאי דלמא שאני התם הואיל ואנסיב אנסיב דהא רב ורבי יוחנן דאמרי תרווייהו בוגרת ומוכת עץ לא ישא ואם גשא גשוי הכי השתא בשלמא התם סופה להיות בוגרת תחתיו סופה להיות בעולה תחתיו הכא סופה להיות זונה תחתיו רב ספרא מתני לה מכללא וקשיא ליה ומשני ליה הכי ההוא כהנא דאנסיב גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד אמר ליה ר"ג בר יצחק מאי האי אמר ליה דאמר רבי יעקב בר אידי אמר ר' יהושע בן לוי הלכה כר"ש בן יוחאי אמר ליה אי"ל אפיק ואי לא מפיקנא לך ר' יעקב בר אידי מאונך תניא וכן היה ר"ש בן יוחאי **אומר** אין

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

מדשנקים ^(א) **לבר זוגיה**. דגבי מוכת עץ לא פליג אלא ר' שמעון לחודיה ושנקיה ר' יוסי דהוה בר זוגיה בארוסה מכלל דבמוכת עץ כר' מאיר סבירא ליה לר' יוסי דמטמא לה: **מלא היסה**. **דדריש** ליה לר' מאיר מי שהייתה על ידי איש: **והא אפקיה**. ר' יוסי להוציא את הארוסה: **חד מלא היסה**. להוציא את הארוסה: **מלאיש**. למישרי מוכת עץ שאין מקולקלת על ידי איש: **והא אמר ר' שמעון**. לעילא בתולה שלימה משמע מדאיטריך בתוליה למישרי בוגרת לכ"ג: **כשרה לכהונה**. לא מחזיקין לה כזונה: **אי הכי אפילו צב ג' שנים נמי**. לימכשר לרבי שמעון וכלצב שלא מהא נבעלת דהא קרא אנבעלה הוא דקא קפיד ליה וקאמר כל שאין נבעלת החיו לכס: **כדרב הונא**. לא מליא אתמרת דבת ג' שנים לימא קרא החיו: **דרב הונא רמי**. אשה משמע גדולה וקאמר קרא יודעת הרוגו ושאינה יודעת החיו מכלל דטף לא שגא הכי ולא שגא הכי החיו וכתיב וכל הטף וגו': **הוי אומר**. מדקשו קראי אהדדי על כרחך יודעת דקרא ואשר לא ידעו לאו ידיעה ממש קאמר דאם כן לא מיתבאר דוקא דקרא אלא דבראיה ליבעל הכתוב מדבר דכל אשה הראויה לידע הרוגו והשתא משמע אשה אפילו טף צב ג' דבראיה לידע ולא מידוק הא טף צין ידעי צין לא ידעי החיו דהא דבראיה קא מישתעי קרא אלא החיו לכס דקאמר רחמנא בפחותה מצב שלש קאמר: **בראיה ליבעל**. אע"פ שלא נבעלה: **כשהוא אומר וכל הטף אשר לא ידעו**. הא אשה אע"פ שלא ידעה הרוגו הוי דבראיה ליבעל קמשתעי קרא: **פניה מוריקות**. נס היה: **הדרוקן**. פניהן של עובדי עבירה מוריקין: **מאנשי יבש גלעד**. צימי פלגש בגבעה שנהרגו כל אנשי יבש גלעד לפי שלא באו להלחם בשבט בנימין כשאר אחים והחיו כל שלא נבעלה ונמנוס לנותרים משבט בנימין לששים: **צפירוש שמיע** לך. מיניה דרבי יהושע צן לוי: **או מכללא**. דשמעת מיניה מילתא דדייקת מיניה דסבירא ליה כר' שמעון: **מאי כללא**. מאיזה כלל היה לו לומר: **ערער**. לפסול משפחת העיר: **רומנוס** גרסינן: **והכשירה**. הניחה תחת צעלה כהן: **ואי מכללא מאי**. ואי מהאי כללא שמיע ליה לר' יעקב מאי אית ליה לרבי זירא לאותביה דקא צעי מיניה צפירוש שמיע לך או מכללא: **הא סופה להיות זונה חספיו**. בתמיה. אי סבירא ליה דפסול משום זנות סבירא ליה ואם כן לא שגא לכתמלה ולא שגא דיעבד אסירא: **וקשיא ליה**. כדאקשי דלמא התם הואיל ואינסיב אינסיב: **ומשני הכי**. כדשינין בשלמא התם סופה להיות תחתיו כו': **מפיקנא לך ר' יעקב מאונך**. כלומר משמתינן לך ותפיק על כרחך: **אין**

קברי **אמר רבי שמעון** ראויה לכהן גדול מטמא לה שאני התם דרבי רחמנא קרובה א"ה מוכת עץ נמי [רבי] קרובה אחת ולא שתיים וזוהי ראית הא אתעביד בה מעשה הא לא אתעביד בה מעשה ורבי יוסי ^(א)מדשבקיה ^(ב) **לבר זוגיה** מכלל דבמוכת עץ כרבי מאיר סבירא ליה מנא ליה מלא היתה לאיש והא אפיקתיה חד מלא היתה וחד מלאיש אליו לרבות הבוגרת והא אמר ר' שמעון בתולה בתולה שלימה משמע טעמא דידיה נמי התם מהכא דדריש הכי מדאליו לרבות הבוגרת מכלל דבתולה בתולה שלימה משמע ^אתניא ר' שמעון בן יוחי אומר גיורת פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כשירה לכהונה שנאמר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב וכו' החיו לכם והרי פנחס עמיהם ורבנן לעבדים ולשפחות אי הכי בת שלש שנים ויום אחד נמי כדרב הונא דרב הונא רמי כתיב **כל אשה יודעת** איש למשכב וכו' הרוגו הא אינה יודעת קיימו מכלל דהטף בין ידעו בין לא ידעו קיימו וכתיב וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב וכו' החיו לכם הא ידעי הרוגו הוי אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר תניא נמי הכי וכל אשה יודעת איש בראויה ליבעל הכתוב מדבר אתה אומר בראויה ליבעל או אינו אלא נבעלה ממש כשהוא אומר וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב וכו' הוי אומר בראויה ליבעל הכתוב מדבר מנא ידעי אמר רב ^(א)הונא בר ביזנא אמר ר' שמעון חסידא העבירים לפני הציץ כל שפניה מוריקות בידוע שהיא ראויה ליבעל כל שאין פניה מוריקות בידוע

מסורת הש"ס

(א) [לקמן פג.], (ב) קידושין (עד:]: עמ., (ג) ז"ל תנא, (ד) שבת לג., (ה) נכתובות י:], (ו) [שבת לט: עירובין מו. ועי' נדרות טו.], (ז) [נדרות יב. וש"נ], (ח) [דף נט.], (ט) רש"י, (י) [ועי' בחוספות בכורות מד: ד"ה לוי כו'].

—◆◆◆—

תורה אור השלם

1. וכל הטף בנשים אשר לא ידעו משכב וְכָר הַחַיִּי לְכֶסֶם

במדבר לא יח
2. וְהָיָה הָרִגוּ כָּל וְכָר בָּטָף וְכָל אִשָּׁה יִדְעַת אִישׁ לְמִשְׁכָּב וְכָר הָרִגוּ: במדבר לא יז
3. וַיִּמְצְאוּ מִיּוֹשִׁבֵי יִבְשׁוּ גִלְעָד אַרְבַּע מֵאוֹת נַעֲרָה בְּתוּלָה אֲשֶׁר לֹא יָדְעָה אִישׁ לְמִשְׁכָּב וְכָר וְבִיאוּ אוֹתָם אֶל הַמִּזְבֵּחַ שֶׁלֹּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ כְּנָעַן:

שופטים כא יב
4. וְהָיָה עַל מִצַּח אֲהֶרֶן וְנָשָׂא אֲהֶרֶן אֶת עֹון הַקֹּדֶשִׁים אֲשֶׁר יִקְדְּשׁוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל לְכָל מִתְּנַת קוֹדְשֵׁיהֶם וְהָיָה עַל מִצְבּוֹ תָּמִיד לְרָצוֹן לָהֶם לִפְנֵי שְׁמוֹת כַּח לַח

—◆◆◆—

הגהות הב"ח

(א) גמ' ורבי יוסי מדשנקיה בר זוגיה כל"ל וזאת לי' מתקן: (ב) רש"י ד"ה רחמנא בפחותה מצב שלש קאמר: וכו' ושנקיה לרבי יוסי דהוה:

—◆◆◆—

מוסף רש"י

והרי פנחס עמיהם. מדין היוצאים למלחמת מדין שנאמר להם המקרא הזה (קדושין עח.). הדרוקן. חולי הוא (שבת לג.). בעולה וריחה נודף. מפייה מרחיין ריח היין שנכנס לה דרך פתח הפתוח (בחויות יב.). ואי מכללא מאי. וכי אמר ליה מכללא מאי גירעומא איכא, דלמר לאו צפירוש איתמר (בברכות יב.). מה נוט אי איתמר מכלל אי צפירוש, הא מהאי כללא שפיר שמעינן, ואמאי צפירוש איתמר ומה יש לנו לגמגם בכלל זה (וחזקין טז.).

^[1] אולי ז"ל ניחא ליה טפי לומר בתולה שלמה משמע מדאיטריך אליו למעט ממשעותיה דקרא משאמר כר"מ דבתולה מקלת בתולה משמע כו'. (ב) אולי ז"ל ועוד דניחא ליה טפי למאן טעם לר"ש להעמיד דבתול וכו'.